

ĐÁNH GIÁ CHỈ SỐ ĐIỀU DƯỠNG TUÂN THỦ QUY TRÌNH TIÊM TĨNH MẠCH TẠI 04 KHOA NỘI BỆNH VIỆN THỐNG NHẤT

Nguyễn Đức Công¹, Bùi Thị Thu Thủy¹, Đoàn Thị Ngân¹, Nguyễn Văn Tài¹

TÓM TẮT

Tiêm là một trong các biện pháp đưa thuốc vào cơ thể nhằm mục đích điều trị và phòng bệnh. Theo định nghĩa của Tổ chức Y tế thế giới, tiêm an toàn không gây hại cho người được tiêm, không gây nguy cơ phơi nhiễm cho người thực hiện tiêm và không gây chất thải nguy hại cho cộng đồng.

Mục tiêu: Đánh giá chỉ số điều dưỡng tuân thủ quy trình Tiêm tĩnh mạch tại 4 khoa Nội, Bệnh viện Thống Nhất. **Phương pháp và đối tượng nghiên cứu:** Chúng tôi thực hiện nghiên cứu mô tả, có theo dõi dọc trên 60 điều dưỡng tại 4 khoa Nội của Bệnh viện Thống Nhất. Đánh giá quy trình tiêm tĩnh mạch bằng cách sử dụng bảng kiểm quy trình kỹ thuật tiêm tĩnh mạch theo tài liệu Tiêm an toàn của Bộ Y tế. Quy trình tiêm tĩnh mạch gồm 24 bước được chia làm 05 nhóm: Kiểm soát nhiễm khuẩn; An toàn cho người bệnh; An toàn cho người tiêm; An toàn cho cộng đồng và Chuẩn đạo đức nghề nghiệp. **Kết quả:** Tỷ lệ điều dưỡng tuân thủ quy trình Tiêm tĩnh mạch tăng từ 24,15% (quý II) lên 68,33% (quý IV) nhưng chưa đạt mục tiêu mong muốn (85%). **Kết luận:** Đào tạo lại tiêm an toàn cho điều dưỡng, tăng cường công tác giám sát của điều dưỡng trưởng là giải pháp nhằm nâng cao tỷ lệ tuân thủ quy trình tiêm tĩnh mạch.

Từ khóa: Tiêm an toàn, quy trình tiêm tĩnh mạch

ABSTRACT

EVALUATION OF INDEX TO COMPLY INTRAVENOUS PROCESS OF NURSE PRACTITIONER AT FOUR INTERNAL MEDICINE DEPARMENTS IN THONG NHAT HOSPITAL

Nguyen Duc Cong¹, Bui Thi Thu Thuy¹, Doan Thi Ngan¹, Nguyen Van Tai¹

Injection is one of the measures to bring drugs into the body for the purpose of treatment and prevention. As defined by the World Health Organization, a safe injection does not harm the recipient, does not expose the provider to any avoidable risks and does not result in waste that is dangerous for the community.

Objectives: To evaluate the index to comply intravenous process of nurse practitioner at four Internal medicine deparments in Thong Nhat Hospital. **Subjects and methods:** A longitudinal, descriptive study on 60 nurse practitioner at four Internal deparments in Thong Nhat Hospital. Intravenous process was evaluated by the checklist of safe intravenous injection process of the Ministry of Health. There were 24 steps of intravenous process, they were divided into 05 groups: Infection control; Safety for patients; Safety for medical staff; Safety for community and Morality of medical

1. Bệnh viện Thống Nhất

- Ngày nhận bài (Received): 3/4/2017; Ngày phản biện (Revised): 20/5/2017;
- Ngày đăng bài (Accepted): 15/6/2017
- Người phản hồi (Corresponding author): Bùi Thị Thu Thủy
- Email: phucthuylv@gmail.com; SĐT: 0919865246

job. **Results:** The rate of nurses who comply intravenous process increased from 24.15% (second quarter) to 68.33% (fourth quarter) but not achieving to the expectation goal (85%). **Conclusions:** Training for nurses about safe injection, strengthen the monitoring of chief-nurse supervisor are solutions to improve the rate of comply intravenous process.

Key words: Safe injection, intravenous process.

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Tiêm là một trong các biện pháp đưa thuốc vào cơ thể nhằm mục đích điều trị và phòng bệnh. Tổ chức Y tế thế giới ước tính mỗi năm có khoảng 16 tỉ mũi tiêm trên thế giới. Khoảng 20-50% mũi tiêm ở các nước đang phát triển là chưa an toàn, hàng năm thiệt hại do tiêm không an toàn gây ra là 535 triệu USD và 1,3 triệu người chết do tiêm không an toàn. Tiêm không an toàn có thể gây những biến chứng và hậu quả tai hại cho người bệnh như áp xe, nhiễm khuẩn tại chỗ, nhiễm khuẩn huyết, xơ hóa cơ Delta, viêm mạch máu, liệt, sốc phản vệ.... Tiêm không an toàn tác động và ảnh hưởng rất lớn đến nhiều mặt như tần suất bệnh tăng, chi phí và thời gian điều trị tăng, vi khuẩn kháng thuốc kháng sinh tăng, tăng tỉ lệ tử vong, tăng tỉ lệ lây nhiễm HIV/AIDS, viêm gan siêu vi B, C....[3].

Tiêm an toàn là mũi tiêm có sử dụng phương tiện vô khuẩn, phù hợp với mục đích, không gây hại cho người được tiêm, không gây nguy cơ phơi nhiễm cho người thực hiện mũi tiêm và không gây nguy hại cho người khác. Hay nói cách khác tiêm an toàn nhằm “An toàn cho người bệnh, an toàn cho nhân viên y tế và an toàn cho cộng đồng” [1].

Chất lượng chăm sóc y tế là mức độ đạt được các mục tiêu bên trong của hệ thống y tế về cải thiện sức khỏe và đáp ứng kỳ vọng chính đáng của người dân.

Chỉ số chất lượng chăm sóc sức khỏe là một công cụ để đo lường chất lượng chăm sóc và dịch vụ, nó phải có liên hệ với những kết quả sức khỏe tốt hơn, phù hợp với những hiểu biết về khoa học hiện tại cũng như đáp ứng được nhu cầu và mong đợi của khách hàng. Là công cụ đo lường một khía cạnh cụ thể của tiêu chí, được thể hiện bằng con số, tỉ lệ, tỉ số, tỉ suất... Chỉ số được tính toán thông qua việc thu thập, phân tích số liệu. Các chỉ số giúp đo lường và chỉ

ra mức độ chất lượng đạt được của tiêu chí [2]

Năm 2016, Bệnh viện Thống Nhất đã tiến hành đánh giá các chỉ số cải tiến chất lượng bệnh viện trong đó có chỉ số tiêm tĩnh mạch, chúng tôi nhận thấy chỉ 24,15% mẫu quan sát tuân thủ quy trình tiêm tĩnh mạch (quý 2/2016). Chính vì vậy chúng tôi tiến hành đánh giá chỉ số này và đưa ra các giải pháp nhằm nâng cao chất lượng chăm sóc, đảm bảo mũi tiêm an toàn đến với người bệnh, từng bước nâng cao sự hài lòng của người bệnh khi sử dụng các dịch vụ chăm sóc sức khỏe của bệnh viện.

Mục tiêu: Đánh giá chỉ số điều dưỡng tuân thủ quy trình Tiêm tĩnh mạch tại 4 khoa Nội, Bệnh viện Thống Nhất.

II. ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

2.1. Đối tượng nghiên cứu

- Tiêu chuẩn lựa chọn: Điều dưỡng tại 4 khoa Nội (khoa Nội Tim mạch, khoa Tim mạch cấp cứu can thiệp, khoa Nội Tiêu hóa và khoa Nội Điều trị theo yêu cầu) của Bệnh viện Thống Nhất, từ tháng 7 đến tháng 12 năm 2016.

- Tiêu chuẩn loại trừ:

+ Điều dưỡng chưa được ký hợp đồng làm việc chính thức tại bệnh viện.

+ Điều dưỡng đang học tập nâng cao trình độ tại bệnh viện.

+ Điều dưỡng trưởng, Điều dưỡng hành chính.

+ Học sinh, sinh viên Điều dưỡng.

2.2. Phương pháp nghiên cứu: Nghiên cứu mô tả có theo dõi dọc ngắn hạn

- Công cụ thu thập thông tin: Sử dụng bảng kiểm quy trình kỹ thuật tiêm tĩnh mạch theo tài liệu Tiêm an toàn của Bộ Y tế [2]. Quy trình Tiêm tĩnh mạch gồm 24 bước được chia làm 05 nhóm:

Bệnh viện Trung ương Huế

- + Kiểm soát nhiễm khuẩn
- + An toàn cho người bệnh
- + An toàn cho người tiêm
- + An toàn cho cộng đồng
- + Chuẩn đạo đức nghề nghiệp
- Phương pháp đánh giá: Chọn thuận tiện 60 điều dưỡng hiện đang làm việc tại 4 khoa lâm sàng.

Người quan sát sẽ đi mỗi buồng bệnh và quan sát kín điều dưỡng viên đủ tiêu chuẩn thực hiện kỹ thuật tiêm tĩnh mạch.

- Thời điểm đánh giá: quý II, III và IV của năm 2016. Giữa các quý, các điều dưỡng được huấn luyện, đào tạo lại về quy trình tiêm an toàn.

- Xử lý số liệu: bằng phần mềm SPSS 17.0.

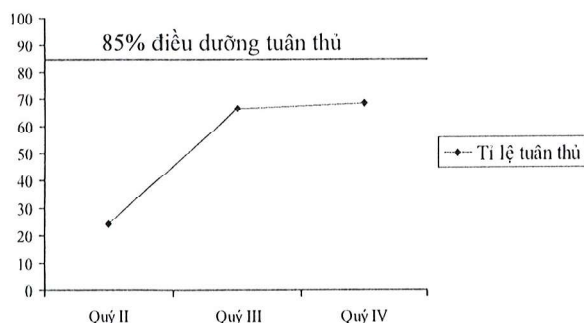
III. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU

Bảng 1. Tỷ lệ điều dưỡng tuân thủ theo từng nhóm tiêu chí của quy trình Tiêm tĩnh mạch:

			Quý			Tổng	χ^2/p
			II	III	IV		
Toàn quy trình	Không đạt	n	179	70	76	325	1,166/0,000
		%	75,85	33,49	31,67	47,45	
	Đạt	n	57	139	164	360	
		%	24,15	66,51	68,33	52,55	
Kiểm soát nhiễm khuẩn	Không đạt	n	89	13	14	116	1,105/0,000
		%	37,71	6,22	5,83	16,93	
	Đạt	n	147	196	226	569	
		%	62,29	93,78	94,17	83,07	
An toàn người bệnh	Không đạt	n	149	62	68	279	74,955/0,000
		%	63,14	29,67	28,33	40,73	
	Đạt	n	87	147	172	406	
		%	36,86	70,33	71,67	59,27	
An toàn người tiêm	Không đạt	n	67	21	21	109	42,033/0,000
		%	28,39	10,05	8,75	15,91	
	Đạt	n	169	188	219	576	
		%	71,61	89,95	91,25	84,09	
An toàn cộng đồng	Không đạt	n	67	21	21	109	42,033/0,000
		%	28,39	10,05	8,75	15,91	
	Đạt	n	169	188	219	576	
		%	71,61	89,95	91,25	84,09	
Đạo đức nghề nghiệp	Không đạt	n	85	15	0	100	1,371/0,000
		%	36,02	7,18	0,00	14,60	
	Đạt	n	151	194	240	585	
		%	63,98	92,82	100,00	85,40	

Kết quả đánh giá cho chúng tôi thấy, tỷ lệ điều dưỡng tuân thủ quy trình Tiêm tĩnh mạch có xu hướng tăng từ 24,15% lên 66,51% (quý III) và 68,33% vào quý IV. Sự khác biệt này có ý nghĩa thống kê với $p < 0,05$ ($p = 0,000$).

Theo từng nhóm tiêu chí của quy trình Tiêm tĩnh mạch, tỉ lệ điều dưỡng tuân thủ quy trình của từng quý có xu hướng tăng cao và sự khác biệt này có ý nghĩa thống kê với $p < 0,05$.

Biểu đồ 1. Tỉ lệ điều dưỡng tuân thủ quy trình

Tỉ lệ điều dưỡng tuân thủ quy trình có tăng theo từng quý, tuy nhiên chưa đạt chỉ tiêu chúng tôi đặt ra khi tiến hành đánh giá chỉ số này.

IV. BÀN LUẬN

Trong nghiên cứu của chúng tôi, tỉ lệ không đạt về tiêu chí kiểm soát nhiễm khuẩn khi bắt đầu tiến hành nghiên cứu là 37,71%, tỉ lệ này cao hơn nhiều so với nghiên cứu của Nguyễn Ngọc Tâm, khi tiến hành đánh giá trên 106 điều dưỡng viên tại các khoa Nội và 318 mũi tiêm quan sát trong năm 2013 tại Bệnh viện Quân y 103: Các hành vi nguy cơ như sử dụng bơm kim tiêm không tiệt trùng 5,97%, không có khay (11,97%), không có vệ sinh tay trước khi tiêm 16,04% [5]. Tuy nhiên, khi được đánh giá lại vào quý III và IV thì tỷ lệ này chỉ còn dao động 6,22% xuống 5,83%. Kết quả này tương đương với tác giả Nguyễn Ngọc Tâm.

Chúng tôi ghi nhận, tỉ lệ tiêu chí an toàn người bệnh không đạt là 63,14% (quý II), sau đó giảm xuống còn 29,67% (quý III), 28,33% (quý IV). Trong khi đó, tỉ lệ điều dưỡng có kỹ thuật tiêm không đúng, và đặt nắp kim sau khi tiêm là 19,49% của tác giả Nguyễn Ngọc Tâm [5].

Về tiêu chí an toàn người bệnh, chúng tôi ghi nhận 28,39% điều dưỡng không đạt vào quý II, sang quý III là 10,5%, quý IV là 15,91%. Tác giả Nguyễn Ngọc Tâm lại ghi nhận 11,96% điều

dưỡng không sử dụng găng tay trong quá trình truyền tĩnh mạch [5].

Trong nghiên cứu của chúng tôi, chỉ có tiêu chí đạo đức nghề nghiệp là có sự cải thiện hoàn toàn từ tỉ lệ không đạt là 36,02% của quý II cho đến quý IV thì không còn tồn tại trường hợp nào không đạt. Trong khi đó, Nguyễn Ngọc Tâm lại ghi nhận:

Các thông tin liên lạc giữa các nhân viên y tế và bệnh nhân không tốt, đặc biệt là trong việc hướng dẫn các tác dụng phụ sau khi tiêm [5].

Theo biểu đồ 1, khi đánh giá về toàn bộ quy trình, tỉ lệ điều dưỡng không đạt lúc bắt đầu triển khai nghiên cứu là 24,15% đã tăng lên 68,33% vào quý IV, kết quả này cao hơn so với nghiên cứu của Nguyễn Ngọc Tâm: tỉ lệ tuân thủ của nhân viên với thủ tục tiêm chích an toàn không cao [5]. Tuy nhiên, chúng tôi vẫn chưa đạt tỉ lệ mong muốn của Bộ Y tế là 85%. Kết quả của chúng tôi thấp hơn khi so với nghiên cứu của Hồ Thị Hòa khi khảo sát thực hành tiêm an toàn tại Bệnh viện Cấp cứu Trung Vương năm 2014: Có 213 nhân viên đồng ý trả lời đầy đủ vào phiếu khảo sát và có kết quả quan sát thực hành tiêm tại khoa. Tổng cộng có 304 mũi tiêm các loại đã quan sát được gồm 57 mũi tiêm bắp, 128 mũi tiêm tĩnh mạch và 119 mũi lập đường truyền tĩnh mạch. Tỉ lệ điều dưỡng, kỹ thuật viên và hộ sinh trả lời đầy đủ và đúng về tiêm an toàn là 86% [4]. Sở dĩ có sự khác biệt này, theo chúng tôi, tác giả Hồ Thị Hòa tiến hành phỏng vấn còn chúng tôi tiến hành đánh giá bằng bảng kiểm và không cho đối tượng nào được biết.

Khi quan sát các đối tượng thực hiện kỹ thuật tiêm, chúng tôi nhận thấy: đa số điều dưỡng chưa tuân thủ quy trình Tiêm tĩnh mạch không phải do không có kiến thức mà chủ yếu do thói quen tạo nên từ áp lực công việc và thiếu sự kiểm tra giám sát của Điều dưỡng trưởng khoa, chưa tạo được phong trào thi đua trong điều dưỡng viên, còn đánh đồng điều dưỡng tuân thủ quy trình cũng như chưa tuân thủ quy trình. Bên cạnh đó, một số điều dưỡng còn ngại ngừng, chưa hình thành thói quen tốt khi giao tiếp với người bệnh trong việc thực hiện kỹ thuật chăm sóc hàng ngày.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bệnh viện Bạch Mai – Bộ Y tế (2007). Những kiến thức cơ bản về Kiểm soát Nhiễm khuẩn Bệnh viện.
2. Bộ Y tế (2010). Tiêm an toàn. Tài liệu tập huấn.
3. Bộ Y tế (2015). An toàn người bệnh. Tài liệu tập huấn.
4. Hồ Thị Hòa (2015). Khảo sát thực hành tiêm an toàn tại Bệnh viện Cấp cứu Trung Vương năm 2014, <http://www.bvtrungvuong.vn/Default.aspx?tabid=73&ctl=ViewNewsDetail&mid=402&NewsPK=1716>>.
5. Nguyễn Ngọc Tâm (2013). Đánh giá thực trạng mũi tiêm an toàn tại một số khoa Nội, Bệnh viện 103, <http://www.benhvien103.vn/vietnamese/bao-cai-hoi-nghi-khoa-hoc-chao-mung-65-nam-truyen-thong-bvqy103/hoi-nghi-khoa-hoc-dieu-duong/cac-bao-caoi2015-12/1383/>>.